

talán nem lett volna lehetőségem ennyit énekelni. Nyugat-Németországba is hívtak, de még egy féléves vendéjátékra sem engedtek ki. Nem mondhatom azt, hogy nem vágytam külföldi éneklésre, de megelégedtem azzal, amit a kolozsvári magyar opera társulata és közönsége nyújtott. Habár 25 éve nyugdíjas vagyok, még most is örömmel tölt el, ha egy szép előadást látok a magyar operában. Az anyagi elismerésért kárpótoltak a gyönyörű szerepek és a közönség ragaszkodása, amelyet 27 éves pályafutásom során végig éreztem.

Hintós Diána
Szabadság 2001. június 2.

*****

Enyedi Sándor.

Örmények a magyar színjátszásban

2. rész

Korbulyok a magyar színjátszásért

Az említett milliomos, *Korbuly Bogdán* (1816-1911) nemcsak sok pénzről volt nevezetes, hanem arról is, hogy saját költségén a Sétatéren Kolozsváron felépítette a Nyári Színkört, és az 1874-1875. évtől kezdve a kolozsvári Nemzeti Színház intendánsa lett. Színpadi szerző, színész után most pedig a kevésbé irigyelhető intendáns lett a kolozsvári színészet fő gondozója. Emberi alakját élénk színekkel rajzolta meg *Kassai Vidor Emlékezéseiben*.

A Korbulyok ivadéka volt az a maga korában híres operaénekesnő, aki 1832-től változtatta meg a nevét *Hollósy Kornéliára* (1827-1890). Édesapja *Korbuly Bogdán*, aki csak névrokona a későbbi intendánsnak. A kislány gyönyörű szoprán hangját korán felismerték, s a tizenöt éves, anya nélkül maradt Kornélia elindult Bécsbe, hogy álmait valóra váltsa. A bécsi Operaház igazgatója *Salvi* vállalta el tanítványnak, majd tizenhat évesen a hangját meghallgató *Donizetti* szép jövőt jósolt neki a zenei pályán. *Lamperti*, a kor híres milánói énekmestere vállalta a továbbképzését, amelynek sikerét mutatja, hogy tizenkilenc éves korában a corfui Operaházban *Elvirát* énekelte *Verdi Ernáni c.* operájában. A következő állomás *Turin* azaz *Torino*, ahol sikerei nyomán egy Bukarestbe tartó opera-staggione társulathoz szerződtek. 1845 végén már a román fővárosban tapsoltak neki. *Bellini Alvajárójában* mutatkozott be a *Bukarester Deutsche Zeitung* szerint: „*Hollóssy kisasszony énekművészetéről a legmelegebb szavakkal kell megemlékeznünk. Hangjának fiatalosan szép zománca, a könnyed, akadálytalan énekkészség, ragyogó szárnyaló trillák, mindenekelőtt pedig hangszínének Lágy, elégikus csengése vitathatatlanul bizonyítják művészi tehetségét és színpadra termettségét...*”

Ez utóbbi megállapítás gyorsan visszaigazolást kap: három évre a pesti Nemzeti Színházba szerződte. Hazafelé menet Temesváron mutatkozott be. Pesten 1846. július 23-án *Donizetti Linda di Chamounix* című operájának címszerepében lépett fel először. Rövidesen *Melinda* szerepét énekelte *Erkel Ferenc Bánk bán* című művének ősbemutatóján. Sok-sok fellépés és sok siker. Az első pesti ciklus után 1850-ben öt szerepben mutatkozott be a bécsi Operaházban. Tizenhárom hónapon át Varsóban aratta sikereit, majd 1853 őszén visszatért a pesti Nemzeti Színházba, ahol 1862. július 29-ig maradt tag. Énekelte *Rossini*, *Bellini*, *Donizetti*, *Verdi* és *Meyerbeer* szoprán, koloratúrszoprán szerepeit. Ez után vidéki körútja következett: Marosvásárhely, Szatmár, Nagyvárad, Szamosújvár, Dés - és pihenő után a felsőmagyarországi és felvidéki városok. Férje birtokára vonult vissza. Utoljára nyilvánosan *Liszt Ferenc* felkérésére 1865-ben a Nemzeti Zenede huszonöt éves jubileumán lépett a közönség elé.

Magyar-örmény énekesek

A magyar-örmény énekesek sora máig is tart: *Tutsek Piroskától* (1905-1979) Albert

Annamárián (1926-) *Moldován Stefánia* (1931-) szoprán énekesnőn, *Kirkósa Júlián* (1947-) át *Kirkósa Orsolya* (1974) drámai szoprán énekesnőig.

Sajátos, és itthon szinte alig ismert annak az operaénekesnőnek a nemzetközi karrierje, aki a marosvásárhelyi *László Árpád* (1864-1960) zeneszerző és énektanár lányaként *Magda Lászlóként* vonult be a nemzetközi zenei életbe. Rövid 1943-as pesti bemutatkozását követően a második világháború utáni években az olasz operaszínpadokon aratta sikereit, miközben a londoni Covent Garden is megnyitotta előtte kapuit. Itthoni zenetanulmányait a római Szent Cecilia Akadémián tökéletesítette. Torino, Trieszt, Velence, Modena, Firenze operaházai sorából nem hiányzik a milánói Scala sem, s a római Opera Reale-ban *Fricsay Ferenc* vezényletével 1955-ben előadott *Háry János* című *Kodály Zoltán-opera* sikerében döntő része volt *László Magdának* is. A visszavonulás éveiben is Rómában talált otthonra az örmény gyökerű erdélyi származású művésznő.

A több mint kétszáz éves magyar színjátszásban aligha létezett vagy létezik olyan művészi vagy színháztechnikai pozíció, melynek betöltői között ne találánk örmény gyökerekkel rendelkező magyarokat.

A zeneszerzés terén elévülhetetlen érdemeket szerzett a legnépszerűbb daljáték, *a János vitéz* szerzője, *Kacsóh Pongrác* (1873-1923).

Folytatjuk

*****

Köszönetnyilvánítás

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület megköszöni a Dr. Abkarovits, a Dr. Csulak és Begitsán családok 10000 forintos adományát, amelyet az egyesület működésének megsegítésére juttattak el.

*****

Egy irodalmár és térképész honvédtábornok ***Argentína az új haza***

3. befejező rész

Czetz János kicsiny családjával megérkezvén az új világba, Argentína földjén nagy lehetőségek és kihívások elé állott. Felesége rokonsága azt tanácsolta neki, hogy legyen „estanziero”- földbirtokos, aki szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozik. Ez nagyon jövedelmező pénzforrás volt abban az időben, de hősünket, aki elsősorban katona volt, nem vonzotta, inkább második tanult mesterségét választotta, „agrimensor”- azaz földmérő lett a pampákon.

A térképészeti geográfiát annak idején alaposan elsajátította a bécsi Katonai Földrajzi Intézetben. (Militargeographisches Institut). Ott szerezte meg azt az elméleti és gyakorlati tudást, amit aztán majd másfél évtizeddel később hasznosított Argentínában.

Első vizsgamunkája Buenos Aires tartomány nyugati vidékén 125 földbirtok felmérése volt. Azokban az években alakult ki az Argentin állam, rengeteg volt az új, még föl nem térképezett terület. Czetz jó nevű földmérő, topográfus lett, de szervezete nem bírta sokáig a megfeszített munkát. 1864-ben súlyosan megbetegedett, s abba kellett hagynia ezt a munkát.

Felépülése után bemutatták Bartolomé Mitré köztársasági elnöknek, aki tekintettel Czetz katonai múltjára, ezredesi ranggal és fizetéssel felvette a hadseregbe.

Feladatául azt jelölték ki, hogy a hadmérnök csapata élén feltérképezze a paraguayi és braziliai határvidékeket. Munkája fontos és sürgős volt, mert 1865-ben kitört a háború a szomszédos országok között.